

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hramnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 11. septembra 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Problem cen

Cene vseh agrarnih proizvodov so silno narasle, da so že dosegle višino, ki ogroža redno prehrano prebivalstva. Po indeksu Narodne banke so se cene na debelo v zadnjem letu dvignile za rastlinske proizvode od 100 do 154%, živalskih pa za 50—66%. Cene agrarnih proizvodov pa so rasle že prej in tako se je od 1. 1936. ječmen podražil za 325%, oves za 310 odstotkov itd.

Posledica tega velikanskega dviga cen je, da se je dvignil eksistenčni minimum po računih, ki jih je objavil v svoji reviji »Indeks« g. Artur Benko Grado, za neozženega delavca od avgusta 1939. od 694-76 din na 927-83 din v avgustu 1940. Eksistenčni minimum delavske družine 4 članov pa se je istočasno dvignil od din 1775-31 na 2.419-62 din. V avgustu pa so se cene znova dvignile in verjetno je, da se bodo dvignile še bolj. Dve tretjini državnih namesčencev pa zaslužita mesečno do 1500 din. Ta zaslužek je torej dosti izpod eksistenčnega minima. Pri tem je upoštevati še to, da so mnogi plačani še slabše. Iz tega sledi, da je nastala prav resna kriza glede zadostne prehrane ljudstva. Treba je zato napeti vse sile, da se najde izhod iz te nevarne situacije.

Vsi dosedanji poskusi so dokazali, da se s samim debatiranjem dvig cen ne more ustaviti. Vedno je proti previsokim cenam učinkovalo le eno sredstvo, da se spravi na trg zadosti blaga. To pa se more zopet doseči le na dva načina: da se spravi na trg blago iz zaloga ali pa da se potrebno blago uvozi. Prvo sredstvo najbrže ne moremo uporabiti, ker nimamo zaloga. Nekaj bi se sicer moglo dobiti, če bi se spravile na trg one zaloge, ki so jih nekateri nakupili iz strahu pred pomanjkanjem ali iz špekulacije, toda večji uspeh se s tem ne bi dosegel, zlasti še, ker bi se pri stanju naše uprave ta ukrep izvedel prav gotovo le polovičarsko. Ostaja torej le uvoz. A tudi ta je v sedanjih razmerah silno težaven, čeprav imamo proti vzhodu meje odprte. Do neke mere bi se na ta način mogla kriza le zmanjšati.

Nekateri predlagajo, da se zaradi pomanjkanja zadostnih zalog in nemogućnosti uvoza uvede racioniranje potrošnje in pravilna razdelitev blaga med prebivalstvo. Teoretično bi se na ta način vse-kakor moglo mnogo doseči, drugo vprašanje pa je, kako bo pri nas ta distribucija praktično izgledala. Če se hoče uvesti režim na karte, potem je treba najprej skrbeti za to, da je tu dober upravni aparat, ki bo jamčil, da se bodo karte pravilno razdeljevale. Ali pa imamo takšen aparat? Če pa tega nimamo, je nevarnost, da se bo zmeda z uvedbami živilskih kart še povečala.

Vse to dokazuje, da je problem cen zelo zamotan in da se ne more rešiti kar na en sam način. Iz tega pa sledi dalje, da se more ta pereči problem rešiti le z resničnim sodelovanjem vseh, ki ta problem poznajo in ki imajo posla z aprovizacijo trga. Zato smo vedno znova opozarjali na potrebo sodelovanja vseh in zato smo tudi predlagali ustanovitev skupnega gospodarskega odbora Slovenije, ki naj skrbi za aprovizacijo Slovenije z živili in surovi-

nami. Toda nekateri še vedno nečejo o takšnem sodelovanju nič slišati, pa čeprav je skušnjava že dokazala, da sami tega problema ne morejo rešiti.

Visoke cene agrarnih proizvodov so nastale tudi zato, ker se je pri nas uveljavil silno pretiran agrarni protekcionizem. Zaradi tega protekcionizma so se agrarni producenti izločili iz protidruginjske uredbe, zaradi tega protekci-

onizma se nihče ne upa nastopiti proti agrarnim producentom, če zahtevajo še tako visoke cene, zaradi tega protekcionizma je sploh vsak uspešen boj proti druginji nemogoč. Kar pa je pri vsem tem še posebno usodno, je to, da se je čisto pozabilo, da je velik del kmetskega prebivalstva navezan na nakup agrarnih proizvodov in da agrarni protekcionizem tolče tudi kmetsko ljudstvo samo.

Problem cen je težaven, toda navzlic vsem težavam vendarle rešljiv, čeprav ne v idealni meri. Toda le pod pogojem, da se proči popolnoma objektivno, da se opušča vsak protekcionizem, da se pritegnejo k reševanju vsi, ki morejo tu pomagati in da se temeljito preudarjeni ukrepi potem tudi odločno izvajajo. Samo s polovičarskimi ukrepi pa je vsaka zadovoljiva rešitev nemogoča.

ka za TOI pri banski upravi v Zagrebu dr. Lamer, ki se je najprej zahvalil dr. Hunkeju za tople besede in za obisk Zagrebskega zbora ter njegova prizadevanja za zboljšanje gospodarskih zvez med Nemčijo in našo deželo ravno v trenutku, ko se ustvarja nov red v hrvatskem gospodarstvu. Gospodarske zveze med Nemčijo in Hrvatsko so bile žive že od nekdaj. Danes pa hoče banska uprava v Zagrebu postaviti gospodarsko politiko na temelje načrtnega gospodarstva, da se na ta način zagotovi revnim slojem čim večje blagostanje in čim boljši socialni red. Poudariti je treba, da so mnoge ideje o socialni pravičnosti, ki jih je zahteval v svojem govoru doktor Hunke, že 40 let na programu HSS, ki je po svojem voditelju, predsedniku Stjepanu Radiću zastopala te ideje že takrat, ko je bila vsa Evropa v znaku liberalizma in v službi kapitalizma.

Danes, ko odreja usoda zgodovine nemškemu narodu ustvarjanje novega reda v Evropi, moramo mi poudariti upanje, da bo zavzela Hrvatska v tem novem redu ono mesto, ki ji pripada po njeni tradicionalni vlogi na križpotju med vzhodom in zapadom ter po hrabrosti v borbi za njeno samostojnost in narodno zavednost.

Objavljamo to poročilo »Hrvatskega dnevnika«, ker kaže, v katero smer se je začelo razvijati hrvatsko gospodarstvo. Iz poročil v listih vse podrobnosti sicer niso razvidne, gotovo pa je, da se je v osebnih razgovorih govorilo podrobneje o gospodarski organizaciji Evrope in stališču Hrvatske v tem novem redu.

Opozorilo mlinarjem

Na poziv kralj. banske uprave opozarja Zbornica TOI mlinarska podjetja na uredbo z dne 26. avgusta t. l., s katero je predpisan za mline nov način mletja. Uredba je stopila v veljavo 1. septembra t. l. Počenši s tem dnem bodo morali mlinarji mleti pšenico tako, da bodo dobili iz 100 kilogramov pšenice, katere hektolitrska teža znaša 75 kg, 10 kg moke ničlarice, 70 kg enotne moke, a ostalo otrobe. Vsako drugačno mletje je strogo prepovedano in so v točki 11. navedene uredbe določene kazni z zaporom do 1 leta in do 600.000 din globe. Mletje v mlinskih se bo po določenih organih strogo nadziralo.

Izvoz se bo deloma plačeval v klirinških čekih

Da bi se povečal dotok klirinških mark na domačih deviznih tržiščih in s tem ohranil vsaj še začasno sedanji tečaj nemške klirinške marke, so bili izdani nekateri ukrepi. Tako se nekatero blago ob izvozu v Nemčijo ne bo plačevalo po računih »C«, temveč po računih »B«. Nekateri predmeti se bodo torej obračunavali v klirinških čekih in ne več v dinarjih. Blago, ki se bo odsej plačevalo v klirinških čekih in ne več v dinarjih, je naslednje: kopolja, živina in živalski proizvodi (meso, mast, slanina in drugo), majhne surove kože, puh, les, razni lesni izdelki in razne vrste lesa. Ta predpis je že uveljavljen in vplačila po tem predpisu so se že začela.

Nova uredba o delavskih mezdah in pogodbah

Sporočilo predsedništva ministrskega sveta

Ob izdaji uredbe o izpremembah in dopolnitvah uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, sporazumih in rabsodiščih je predsedništvo ministrskega sveta izdalo naslednje obvestilo:

»Kakor je bilo večkrat naglašeno v izjavah predsednika vlade g. Dragiše Cvetkovića in drugih članov vlade, si je kraljevska vlada postavila nalogo, da dela za zboljšanje gospodarskega položaja delavcev, ki po njenem pojmovanju spadajo med najvažnejše činitelje narodnega gospodarstva. Izvajajoč ta svoj program in upoštevajoč spremenjene razmere je predpisal ministrski svet na predlog ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o minimalnih mezdah, sklepanju kolektivnih pogodb, sporazumih in rabsodiščih. Znano je, da je bila ta uredba, ki pomeni važno pridobitev naše socialne zakonodaje, izdana v letu 1937.

Najvažnejša izprememba, ki se izvrši v tej uredbi, je v zvišanju osnovne mezde za pomožno osebje od 2 na 4 din za delovno uro. Osnovna mezda služi kot podlaga za določanje minimalnih mezd za

pomožno osebje. Na podlagi osnovne mezde določajo pristojni bani oziroma uprava mesta Beograda minimalne mezde za svoje območje. Za nekvalificirane delavce se morejo te minimalne mezde določiti 10 % izpod in 50 % iznad osnovne mezde. Po čl. 2., odst. 2., uredbe se morejo določiti za kvalificirane delavce, zaposlene v podjetjih, naštetih v čl. 32. uredbe, tudi višje minimalne mezde, kakor pa so osnovne mezde.

Druge spremembe se tičejo rokov, v katerih stopajo v veljavo spremenjene minimalne mezde kot tudi spremenjena osnovna mezda v smislu odst. 3. čl. 1. nove uredbe. V tem predpisu se govori o novi osnovni mezdi, ki jo v primeru izpremenjenih razmer predpiše minister za socialno politiko in ljudsko zdravje z odobritvijo ministrskega sveta. Tako predpisana nova osnovna mezda stopi v veljavo po 15 dneh njene objave, dočim je dosedaj veljal rok 60 dni. Po spremenjenem predpisu odst. 1. čl. 6. uredbe veljajo minimalne mezde, ki se prvič predpišejo v smislu uredbe, z dnem objave v »Službenih novinah« oziroma v »Službenem listu« banske uprave ter veljajo tako dolgo, dokler jih

pristojne oblasti ne spremenijo. Novo določene minimalne mezde stopijo v veljavo po spremenjenem predpisu čl. 6. 16. dan po njih objavi ter veljajo do njih izpremembe. Vse te spremembe so bile izdane, da se omogoči čim hitrejšo prilagojevanje višine osnovne in minimalne mezde gospodarskim razmeram, ki se danes naglo in pogosto menjajo.

Končno se z uredbo izpreminja predpis člena 30. prejšnje uredbe, ki določa, da se sredstva, zbrana iz kazenskih glob po tej uredbi, uporabljajo za podpiranje prehrane otrok revnih delavcev ter za njih pošiljanje v letovišča in oskrbovališča, za dajanje enkratnih podpor ter za druge oblike pomoči revnim delavcem in njih rodbinam. Ta sredstva so se dosedaj uporabljala za nadziranje izvajanja te uredbe.

S predpisom te uredbe je storjen pomemben korak v smeri zboljšanja gospodarskega stanja in zvišanja življenjskega standarda delavcev. Kraljevska vlada je odločena, da z uveljavljanjem teh predpisov zagotovi delavstvu in vsemu ostalemu pomožnemu osebju mezde, ki bodo v skladu z določenimi osnovnimi mezdami.

Novo usmerjanje hrvatskega gospodarstva

Na zagrebški velesajem, ki je bil otvorjen isti dan ko ljubljanski, je prišla delegacija gospodarsko-propagandnega sveta Nemčije s predsednikom dr. Hunkejem na čelu. Na večerji, ki jo je priredil na čast hrvatskih gospodarskih in političnih delavcev dr. Hunke, je imel ta načelno važen govor, ki kaže, kako si nova Nemčija predstavlja novo gospodarsko ureditev življenja. Med drugim je izjavil:

Velesajmi nimajo samo te naloge, da nam kažejo gospodarske odnose po svetu, temveč tudi to, da zblizu ljudi. Danes, ko se razvija vse v največjem tempu, je izmenjava misli še zlasti potrebna, ker moremo vsak dan priti pred novo situacijo.

Če bi hoteli sedanji razvoj formulirati, bi mogli reči, da smo v gospodarskem življenju na usodnem križpotju. Tako imenovano svobodno gospodarstvo se mora umikati načelu svobode dela.

Trije činitelji so bili jedro svobodnega gospodarstva: svoboda poslovanja, ločenost gospodarskih odnosov od vseh političnih in nacionalnih momentov in moč ka-

pitala. Vsi ti trije činitelji pa danes ne morejo več oblikovati gospodarstva.

Vsi narodi so spoznali, da je napačen nauk, po katerem bi se moglo gospodarstvo pri popolni svobodi razvijati v popolnem skladu vseh interesov. Danes vemo, da je gospodarstvo, ki ni zvezano z narodom, samo izkoriščanje, ne pa gospodarstvo. Gospodarstvo pa je del naroda. Če pa je to res, potem so tudi zakoni zajednice oni činitelji, ki oblikujejo gospodarstvo.

Neomejene svobode gospodarstva ni več! Čeprav sem prepričan, da se more večina današnjih posegov v gospodarstvo smatrati kot le začasna, vendar ne more nihče dvomiti, da stopajo namesto svetovnega gospodarstva brez mej veliki gospodarski prostori. Določevanje velikih gospodarskih nalog je danes politična zadeva. Poleg posameznega podjetja in celo pred njim je danes vodstvo gospodarstva po celoti.

Moč kapitala je danes demaskirana kot neresnična. Kakor ne more en človek, neko podjetje gospodariti brez strojev in suro-

vin ali brez premoženja, tako ni mogoče gospodarstvo brez dela. Delo je temelj gospodarstva, ni pa kapital njegov gospodar. Vse, kar je na tem svetu, je ustvarjeno z delom, z delom rokodelcev, kmetov, inženirjev, učenjakov in vojakov.

Zato ni svoboda gospodarstva, temveč svoboda dela geslo bodočnosti. Najprimitivnejša pravica človeka mora biti, da more delati in potem bo največja sreča narodov, če bodo imeli dosti ljudi.

Iz zahteve posameznika, da ima pravico do dela ter iz ustvarjanja dobrin za blagor zajednice se bo razvilo novo gospodarstvo, ki bo zvezano z narodom in ki bo istočasno dajalo posamezniku svobodo ustvarjanja. Kapital bo vladal tako dolgo, dokler bo kapital odločal, če sme kdo delati ali ne.

Mi Nemci smo si pridobili izkušnje v borbi za svobodo dela in te izkušnje so nam zelo koristile. Tudi vi imate svoje izkušnje in zato se tudi vidi, kako je Hrvatska v svojem delu napredovala. V tem delu vam želim še nove uspehe.

Nato je govoril načelnik oddel-

Naša vojska

V Beogradu so bile v ponedeljek silno zanimive vojaške vaje, pri katerih so sodelovale vse vrste orožja. Vajam so prisostvovali vojni minister Nedić, načelnik gen. štaba Ilić, vsi vrhovni inspektorji naših vojnih sil, veliko število generalštabnih oficirjev, vsi višji poveljniki raznih vrst orožja ter veliko drugih aktivnih in rezervnih oficirjev.

Vaje so trajale od zjutraj do zvečer ter so imele namen pokazati veliko bitko, pri kateri se uporablja najmodernejša orožja. Vaje so pokazale, da ima naša vojska najmodernejša orožja in da uporabljajo to orožje hrabri, pogumni in neomahljivi oficirji in vojaki. Pri vajah je nastopilo nad 100 strmoglavec na najmodernejših letalih. Z velikanske višine so se spustili s hitrostjo več sto kilometrov na zemljo, nato pa 200 metrov nad zemljo zopet odleteli v višave. Letala so bila pet ur v zraku ter preletela po 2000 do 2500 km. Seveda so v enako velikem številu nastopila tudi druga letala, veliki bombniki in lovci. Posebnost so bili padalci, ki so nastopili pri teh vajah. Velikanski bombarder je priletel nad bojišče in iz njega je odskočilo 19 padalcev, do zob oboroženih, ki so svojo nalogo, uničenje sovražnega štaba, odlično izvedli, ker so jim takoj prihiteli na pomoč motociklisti.

Pri vajah so skupno nastopali tanki, veliki in mali ter letala, pehota pa se je branila proti njim z najmodernejšim orožjem ter po najnovejši metodi. Tudi artilerija, ki je nastopala pri vajah, je dokazala svojo visoko kvaliteto.

Vsa pehota, artilerija in tanki so bili odlično kamuflirani. Naši vojaki so se izkazali kot vztrajni, močni, hrabri ter kot dobri strelci. Oficirji pa so dokazali, da poznajo vojno tehniko in da znajo tudi varovati življenje svojih vojakov.

Vaja je napravila na vse gledalce silen vtis in znova potrdila, da je naša vojska odlična, sijajno oborožena, po duhu svojih oficirjev in vojakov pa nepremagljiva. Imamo tehtne vzroke, da popolnoma zaupamo naši vojski.

Vaja je popolnoma dosegla svoj namen, prepričani pa smo, da bo rodila še drug dober uspeh.

Kdor je dobro pripravljen, ta si more ohraniti mir. In naša vojska je dobro, še več: odlično pripravljena!

Italija nam bo dobavila 3 milijone kg prediva

»Jugoslovanski kurir« poroča, da so bila v Benetkah pogajanja zastopnikov naše tekstilne industrije z zastopniki pristojnih italijanskih ustanov glede italijanskega prediva uspešno zaključena. Pri pogajanjih je šlo tudi za kompromisno določitev cen. Dosežen je bil sporazum, da nam bo Italija dobavila 1 milijon kg bombažnega prediva iz starega kontingenta, iz novih kontingentov pa nam bo dobavila takoj 1 milijon kilogramov čistega bombažnega prediva ter milijon kg bombažnega prediva, kateremu je dodano 25% fioke. Skupno nam bo torej dobavila Italija 3 milijone kg bombažnega prediva. To predivo se nam bo dobavilo takoj, da bi dobile naše tekstilne tvornice že pred koncem septembra prve dobave.

Ker je tudi s Turčijo sklenjena pogodba za dobavo 3 milijonov kg bombaža, bo naša bombažna industrija relativno založena z bombažnim predivom vsaj do konca leta. Upamo, da bodo vse te dobave tudi kmalu izvršene.

Izvoz naše živine v Italijo

Pretekli teden se je pogajal direktor Direkcije za zunanjo trgovino dr. Bičanić na Reki s pri-

stojnimi italijanskimi zastopniki o dobavi naše živine na italijansko tržišča. Tudi ta pogajanja so se pozitivno zaključila. Dosežen je bil sporazum o izvozu naše goveje živine po primeroma ugodnih cenah. Nadalje je bilo dogo-

vorjeno, da bomo izvozili v Italijo 10.000 svinj. Ta izvoz se začne 1. oktobra. Cene za svinje pa niso posebno ugodne in ne krijejo niti nakupnih cen in nakupnih stroškov na naših trgih. Kljub temu pa je bil izvoz svinj dogovorjen

ter bo Direkcija za zunanjo trgovino pokrila našim izvoznikom izgubo. Na konferenci se je govorilo tudi o možnosti dobave 30.000 jag-njet Italiji. Naša direkcija bo torej plačevala, da bodo naše svinje v Italiji cenejše ko pri nas!

Novi režim italijanskega izvoza

Na podlagi ministrskega dekreta z dne 15. julija 1940. je bila prepoved izvoza, ki je do tedaj veljala samo za predmete seznama B ministrskega dekreta z dne 3. oktobra 1939., razširjena na vse predmete brez razlike ter velja torej za vse blago iz vseh postavk italijanske carinske tarife. Ta prepoved velja tudi za izvoz iz Albanije. Izjeme od te prepovedi more dovoliti samo finančni minister v soglasju z ministrom za izmenjavo in valute.

Prepoved izvoza se izvaja tako za domače ko tudi za nacionalizirano blago. Prepoved velja tudi: 1. za reeksport blaga, za katero velja prepoved, pa čeprav izvira iz začasnega uvoza; 2. za reeksport blaga, čigar izvoz je prepovedan in ki je vneseno v carinska skladišča katere koli vrste, javna skladišča ali proste luke v pričakovanju definitivnega namena. Dovoljeno je nakladanje na ladje za ladijske potrebe blaga, ki je sicer zadeto s prepovedjo izvoza; te omejene količine za striktno potrebe plovbe določa carinarnica po zaslišanju pristojne pomorske oblasti.

Prepoved izvoza ne velja za blago, ki se izvozi v Albanijo, uporabljajo pa se za blago, ki se izvozi iz Albanije. To velja tudi za italijansko Afriko in italijanske otoke v Egejskem morju.

Prepoved izvoza ne velja za blago v direktnem tranzitu, t. j. za blago, ki prihaja v Italijo ter je direktno namenjeno v tujino.

Zaradi mednarodne situacije, ki otežkoča Italiji oskrbo z mnogimi surovinami v tujini, se opravičuje sedanja strožja kontrola izvoza, s katero hoče ital. vlada regulirati izmenjavo s tujino ter s tem spraviti v sklad potrebe domače industrije oziroma odpraviti težkoče v oskrbi z izkoriščanjem raznega domačega blaga za notranjo potrošnjo. Ti kontrolni ukrepi pa nimajo namena, da bi popolnoma zavrla izvoz nitri nočejo, da bi ga znatneje oslabili (kar velja zlasti za blago, ki se proizvaja iz domačih surovin, ker je za mnoge predmete predvideno, da morejo carinarnice same neposredno dovoliti izvoz, dočim bo za večje število predmetov veljal sistem izvoznih licenc, ki jih bo izdajalo italijansko ministrstvo za izmenjavo in valute oz. gen. direkcija za izvoz (Ministero per gli scambi e le valute — Direzione generale per gli servizi delle esportazioni).

Za zainteresirani izvozniki, ki vložijo prošnje navedenemu ministru za dovolitev izvoza, morajo to storiti s posredovanjem pokrajinskih korporacijskih svetov, razen v primerih, kadar gre za predmete, ki so označeni po skupinah oz. postavkah iz carinske tarife, za katere se morajo vložiti prošnje po naslednjih ustanovah:

1. Istituto Nazionale Fascista per il Commercio Estero (za zunanjo trgovino), Via Torino Rim,
2. Ente Nazionale Risi, Piazza della Rosa, 1 Milano (za riž),
3. Consorzio Italiano Esportatori Canapa e Derivati, Via Boncompagni, 16. Rim, (za konopljo in njene derivate),
4. Istituto Cotoniero Italiano, Via Borgonuovo 11, Milan, (za bombaž),
5. Giunta della Lane Via Gaeta 8, Rim, (za volno),
6. Ente Nazionale Serico, Via Principe Umberto 17, Milan, (za svilo),
7. Ufficio Autonomo Scambo In-

dustria Raion, Piazza Sallustio, 24, Rim, (razno),

8. Ente Zoiti Italiani, Via Vittorio Veneto 96, Rim,

9. Ufficio Combustibili Liquidi del Ministero delle Corporazioni, (za tekoča goriva),

10. po carinarnicah, ki so pooblašene, da dajejo izvozno dovoljenje neposredno za: živo perutnino, meso, juhe, jajca — mleko in mlečne proizvode — proizvode ribarstva — kolonialno blago in njegove surrogate — sladkor in sladkorne proizvode — žitarice, stročnice, gomoljaste rastline ter njih proizvode za hrano, — povrtino in sadje, — sol in tobak, — oljate rastline, semena in njih odpadke — olja in masti (živalske in rastlinske), vosek, — konopljo, lan, juto in druga rastlinska vlakna razen bombaža — bombaž, — volno, konjsko in drugo dlako — svilo, — umetna vlakna (rajon in podobno) — obleke, perilo in drugo šivano blago — proste kovine in njih zlitine — prevozna sredstva — kamen, zemljo in nekovinske rude — smolo iz nafte — žgano zemljo in izdelke iz cementa — proizvode kemične industrije — steklo in kristal — les in plutovino — slamo in druge pletarske izdelke — material za rezbarije — olje iz mineralov, smole in katrana — eterična olja, parfumerijo, sveče in milo — neorganične kemične proizvode — organične kemične proizvode — zdravilna sredstva in lekarniške proizvode, razen valeriana — sredstva za barvanje in strojenje, barve in lake — kožo in krzna — papir, karton in grafične proizvode — glasbene instrumente — modno blago, obutev in predmete za osebno uporabo — igrače in krtače — pleve od riža — razne proizvode.

Zaradi pomanjkanja vreč za ambalažo so predpisani posebni pogoji za njih izvoz. Tako se mora poleg drugega navesti v prošnji za izvozno dovoljenje za blago, ki se redno odpošilja v vrečah, domačih ali nacionaliziranih, iz jute ali iz drugega tekstilnega blaga in za katere carinarnice niso pooblašene, da dajejo neposredno izvozno dovoljenje (izjeme veljajo za izvoz čebule in česna, kumaric, moke iz kostanja, pinjolv, kateri predmeti se morejo izvoziti v vrečah z dovoljenjem carinarnic, da je ambalaža iz jutinih oz. ostalih vreč. V primeru ugodne rešitve prošnje velja izvozno dovoljenje tudi za ambalažo.

Glede blaga pa, za izvoz katerega zadostuje dovoljenje carinar-

nice in ki se izvažajo v vrečah iz jute ali drugega tekstilnega materiala, je potrebno predhodno dovoljenje ministrstva za dovolitev izvoza ambalaže. V prošnji se mora specificirati blago, ki se bo izvozilo v dotični ambalaži.

Postopek za izvozno dovoljenje za blago izjemno od veljavne prepovedi je naslednji:

Zainteresirana izvozniška firma mora izpolniti predpisane formularje A in A bis v duplikatu ter jih dostaviti pristojnemu Pokrajinskemu svetu korporacij oz. eni od navedenih ustanov pristojnih za blago pod 1 do 9. Ta ustanova mora predložiti ministrstvu za izmenjavo in valute prošnje v izjavo. To ministrstvo po zaslišanju interministerialnega odbora za izvoz blaga, ki je pod prepovedjo (Comitato interministeriale per le esportazioni colpite da divieto), ugotovi prošnji ali jo odbije (če jo odbije, jo vrne interesentu). V prvem primeru ministrstvu dopolni izvozno dovoljenje, ki sestoji iz štirih delov ter ga dostavi hkrati z drugim formularjem prošnje zainteresirane firme (A bis) finančnemu ministru. To potrdi izvozno dovoljenje, zadržki za sebe tretji del, dočim četrtega odstopi carinarnici, skozi katero se blago izvozi, prvi in drugi del pa vrne ministrstvu za izmenjavo in valute, ki zadržki za sebe prvi del, drugi del pa pošlje zainteresiranemu izvozniku s posredovanjem pokrajinskega sveta korporacij.

Izvozna dovoljenja veljajo redno dva meseca. Morejo se podaljšati in spremeniti se more tudi predhodno označena carinarnica za izvoz. V prvem vprašanju je pristojno samo ministrstvo za izmenjavo in valute, ki izda odlok po zaslišanju interministerialnega odbora za izvoz blaga, ki je pod prepovedjo ter v pozitivnem primeru obvesti o tem finančno ministrstvo zaradi potrditve dovoljenja, popravka v registru prejšnjih dovoljenj ter sporočila pristojni carinarnici, preko katere naj se blago izvozi v določenem roku.

Dovoljenja glede spremembe carinarnice izdaja neposredno finančno ministrstvo.

Za plačilo blaga, čigar izvoz je dovoljen izjemno od veljavne prepovedi, veljajo isti predpisi kakor za ostalo blago in je torej za blago, ki se izvažajo v države, s katerimi se vrši plačevanje v svobodnih devizah, treba obvezno predložiti potrdilo o zavarovanju valute, dočim je za klirinške države predpisano potrdilo o prijavi izvoza po kliringu.

Nemške finance

Kakor poroča »N. Zürcher Z.«, je dosegel donos davkov v Nemčiji v gospodarskem letu 1939./40. (ki se konča z marcem) 24 milijard mark, t. j. skoraj triinpolkrat toliko kakor v letu 1932./33., ko so prevzeli oblast nar. socialisti. Izkazani državni dolg je koncem junija 1940. narasel na 55,15 milijarde RM. V marcu 1940 je znašal še 47,9, v marcu 1939 le 30,7 in v marcu 1933. samo 11,7 milijarde RM. Državni dolg je torej v sedmih letih narasel za petkratno, v zadnjih 15 mesecih (do junija) pa skoraj za dvakratno.

Razširjenje kreditov je povzročilo obilico denarja na trgu ter se je zato obrestna mera od spomladi 1939 znižala še štirikrat ter znaša sedaj diskontna mera 2 1/4 %.

Politične vesti

Sofijski dnevnik »Zora« piše, da se bodo v kratkem začela pogajanja z Grčijo zaradi bolgarskega izhoda na Egejsko morje. Pogajanja se bodo baje začela na zahtevo osnih držav. Nemški listi opozarjajo Grčijo, naj se odreče angleškega jamstva, ker da jo bo sicer doletela usoda Romunije. Napovedujejo se tudi pogajanja o grško-albanski meji.

Romuni so izpraznili že četrti part bodo madžarske čete kmalu za sedle vse od Romunije odstopljeno ozemlje.

Voditelj Železne garde prof. Horia Sima je izjavil nemškimi in italijanskim novinarjem, da je za Romunijo možna le legionarska vlada, v katero bodo uvrščeni tudi strokovnjaki, če bodo poslušni režimu, v zunanji politiki bo Romunija odslej brezpogojno za državi

osi. Od tega načela Romunija ne bo odstopila, ker se sedaj vodi vojna med židovstvom in arilstvom. Zmaga Železne garde pomeni trajno prisotnost Nemčije in Italije na izlivu Donave. V notranji politiki je Železna garda za popolno uničenje židovstva in masonstva ter za svobodo vsem narodnim manjšinam.

Diktator Antonescu je izdal celo vrsto zakonov in uredb, da se likvidira dosedanji režim. Med drugim določajo ti zakoni: **Princesi Heleni se podeljuje naslov kraljica-mati. Vsi ministri in drž. podtajniki zadnjih desetih let morajo dokazati upravičnost svojega imetja pred posebno komisijo.** — Uporaba vseh fondov ter izdatkov za opremo vojske se bo kontrolirala. Narodna banka mora predložiti kontrolni komisiji poročilo o uporabi deviz v zadnjih 10 letih. Kontrolirala se bo tudi uporaba **dispozicijskih in tajnih fondov.** Enako se bodo pregledale vse železniške nabave. Odpravljajo se uniforme in znaki bivše državne stranke. **V vojski se uvede enotna uniforma.** Bivša vladna mladinska organizacija se razpusti. Vsi politični procesi se bodo revidirali. **Položaj veleposlanstev v Franciji, Turčiji, Jugoslaviji, Grčiji, Poljski in pri Vatikanu se odpravijo.** Vsa bodo odslej le poslanstva. Noben bivši romunski politik ne sme brez izrecnega dovoljenja generala Antonesca zapustiti Romunije. **Vse delnice in vsa dobroimetja romunskega kralja v raznih romunskih podjetjih se zaplenijo.**

Z uredbo ministrstva za vere so v Romuniji priznane samo naslednje cerkve: pravoslavna, obe evan-geljski, katoliška, grško-katoliška ter kat. armenskega obreda in muslimanska cerkev. Židovska cerkev ni več priznana, vendar pa se bo smatrala kot obstoječa. Za opravljanje verske službe v sinagogah se bo morala vložiti posebna prošnja. Cerkve, ki niso več priznane, bodo razpuščene, njih premoženje pa zaplenjeno. To grozi tudi židovski cerkvi.

Vodja romunske kmetske stranke Maniu je izjavil, da bo podpisal vlado gen. Antonesca, če dobi Romunija zopet demokratično ustavo.

Moskovski radio poroča, da je bivši romunski kralj Karol osebno odredil zadnje obmejne incidente na sovjetski meji, da bi s tem olajšal svoj položaj pri pogajanjih z Madžarsko.

Letalske napade na Anglijo vodi osebno maršal Göring, ki biva sedaj v Franciji. »Völkischer Beobachter« piše, da bo obračun z Anglijo do 15. oktobra izvojevan. Nedeljski napad na London je bil dosedaj najdaljši napad ter je trajal letalski alarm nad 8 ur.

Tretjo noč je že po vrsti doživel London velike zračne napade, ki so povzročili mnogo škode in ubili tudi mnogo ljudi. Nemški letalci so metali bombe tudi na stanovanjske okraje ter niso omejili svoje napade le na vojaške objekte. Kljub vsem napadom pa izjavljajo v Londonu, da bodo vse napade vzdržali.

A tudi angleška letala so zelo aktivna ter bombardirajo vsako noč vojaške objekte v raznih krajih Nemčije ter v zasedenem ozemlju. Zlasti so bombardirali Hamburg.

Po treh nočeh silovitih napadov na London je bila četrta noč v Londonu primeroma mrtva. Škoda, ki so jo povzročile nemške bombe, je zelo velika. Zadetata sta bila tudi dva muzeja, znamenita katedrala sv. Pavla pa gori.

Angleži poročajo, da je te dni prišel skozi Gibraltarско ožino in Sueski prekop največji vojaški konvoj, kar jih je bilo dosedaj. Prepeljane so bile velike količine orožja, številne čete. Iz Avstralije je prišlo več tisoč avstralskih letalcev. Konvoj ni bil na vsej svoji 4dnevni vožnji prav nič moten od nasprotnika.

Predsednik Roosevelt je podpisal vojni proračun v višini 5,2 milijarde dolarjev. Ta velikanska vsota se bo porabila za popolno oborožitev 2 milijonov mož in za nabavo nad 18.000 letal za vojsko in mornarico ter za zgraditev 200 vojnih ladij ter za nove naprave v zasebni in državni vojni industriji. Ladijski program predvideva zgraditev 7 oklopnih po 45.000 ton, dosedaj največjih vojnih ladij na svetu, 27 križark, 115 rušilcev in več podmornic ter drugih pomembnih ladij.

Reprezentančna zbornica USA je sprejela zakon o splošni vojaški dolžnosti, toda z omejitvijo, da stopi ta zakon v veljavo šele potem, če se v 60 dneh ne bi prijavilo zadosti prostovoljcev.

Francoska vlada v Vichyju je sklenila, da pretrga diplomatske odnose z vsemi vladami, katerih ozemlja so zasedena od Nemcev. **Kitajske čete poročajo o novih uspehih proti japonskim četam.** Kitajskim četnikom se je posrečilo, da so začasno prodrli v mesto Kanton.

Kontrola izvoza drv

Direkcija za zunanjo trgovino je poslala Zvezi trg. združenj naslednjo okrožnico:

I. V zvezi z okrožnico št. 39.971 z dne 21. avgusta 1940 se obveščate, da je s sklepom gospoda ministra za trgovino in industrijo z dne 30. avgusta odrejeno, da se za izvoz

1. kolobarjev iz mehkega lesa do 50 cm dolžine ter

2. hrastovih in gabrovih vej z otokov na Jadranskem morju ne plača prispevek za izravnavo dobička v višini 500 din za 10 tonski vagon.

Izvoz teh predmetov pa je še nadalje zavezan kontroli ter se morejo ti predmeti izvažati samo na podlagi izvoznega potrdila te direkcije.

Za izvoz hrastovih in gabrovih vej z otokov Jadranskega morja izdaja izvozna potrdila do nadaljnega samo ekspozitura direkcije za zunanjo trgovino na Sušaku.

II. Poleg tega se obveščate, da se bodo do nadaljnega izdajala potrdila za izvoz jelovih drv za celulozo in odpadkov žag (vse iz car. tar. št. 91) za Italijo samo onim izvoznikom, ki imajo neizkoriščena potrdila za zavarovanje valute, izdana od Narodne banke za te vrste lesa.

Zato blagovolite opozoriti izvoznike, da skupno s prošnjo za izvoz teh predmetov dostavijo Direkciji za zunanjo trgovino tudi originalna neizkoriščena potrdila za zavarovanje valute. Ta potrdila se bodo vrnila posameznim izvoznikom hkrati z izvoznim potrdilom Direkcije za zunanjo trgovino.

Ta ukrep je potreben iz razloga, ker je s potrdili, ki jih je dosedaj izdala Narodna banka, že izrpan celotni kontingent za izvoz teh predmetov v Italijo za tretje tromesečje ter se zato zaenkrat ne morejo izdajati poleg teh potrdil še nova izvozna dovoljenja.

Grški boni se morajo prodati v 10 dneh

Da se prepreči špekulacija z grškimi boni, je odredil devizni oddelek, da se morajo grški boni smatrati kakor ostale devize, da se morajo torej prodati v 10 dneh po njih prejemu oz. v 15 dneh, ko so bili izdani pooblaščenim zavodom. Kdor ne bi tako postopal, bo poklican v smislu čl. 7. deviznega pravilnika na odgovornost.

Mednarodni borzni indeks

Pretekli teden označuje nenotni razvoj na borzah. Po ugodnem sprejemu oborožitvenega programa v ameriškem kongresu so se pokazali začetki dviga pri papirjih vseh oboroževalnih industrij v nasprotju s prejšnjo rezerviranostjo Wallstreeta.

Konec 1927	26. 8.	24. 8.	31. 8.
= 100	1939	1940	1940
Berlin	47.9	60.4	61.1
London	57.2	45.6	45.5
Lyon	48.2	58.8	58.3
Bruselj	29.8	—	—
Amsterdam	45.0	39.3	42.4
Curij	50.4	45.1	45.3
Milan	140.4	172.7	180.4
Stockholm	23.7	18.6	18.8
Newyork	75.4	72.0	74.1

Ameriški papirji rastejo na curiški borzi še nadalje.

Kartelom dovoljene višje cene

V Beogradu je bila v ponedeljek seja odbora za revizijo kartelnih sporazumov. Na seji se je konstatiralo, da so bila od avgusta 1939 dalje dovoljena kartelom naslednja zvišanja cen: kartelu osovino skupno za 24%, piva za 11.11%, nogavic za 6.64%, domačega železa za 1.80 dinarjev pri kilogramu, žic in žičnih žebeljev za 2 din pri kg, hlačevine za 36%, peska in gramoza za 15%, lepljene vate 30 do 40%, livarnam za lito železo 22.53%, livarnam za peči in štedilnike za 22.90%, kleja za

1.55 din pri kg, kablov za 27%, opekarske industrije v Sarajevu za 15%, superfosfata za 8.11 do 23.85%, čokolade za 45%, firneža za 53.96% in papirja za 22.04 do 28.85%.

Odbor je nadalje dovolil zvišanje cen za cement, toda samo za toliko, za kolikor se je podražila ambalaža. Vsa ta zvišanja se nanašajo na že dovoljena zvišanja od lanskega avgusta dalje.

Na zadnji seji je odbor dovolil samo delna zvišanja, tako je

zahteval kartel peska in gramoza zvišanje od 16 do 17%, dovoljeno pa mu je bilo zvišanje samo za 15%. Vsa zvišanja, ki so bila dovoljena, so bila pregledana od strokovnjakov trgovskega ministrstva.

na zemljiščih, od katere so najbolj prizadeti ravno najmanjši posestniki. Naj navedemo samo, da je n. pr. delavcu Antonu Blatniku in vdovi Tereziji Mravljakovi odnesla voda skoro polovico njunih posesti.

A tudi banska uprava sama bi imela veliko finančno škodo, kajti če se regulacija Ložnice ne dovrši, bo prva povodenj uničila vse že storjeno delo in vsi dosedanja izdatki bi bili zapravljeni...<

Upamo, da bo ta utemeljena prošnja našla na bansko upravo dober odziv in da se bo regulacija Ložnice v kratkem dovršila.

Tekoča goriva in naša gospodarska osamosvojitvev

Referat tajnika dr. I. Pustiška na občnem zboru Zveze trgovskih združenj

100% bruto zaslužek trgovcem!

Zahteva Osrednjega odseka, ki jo je postavil že na ustanovnem občnem zboru, po 10% bruto zaslužku od vsakovrstne prodajne cene bencinske mešanice je postala za obstoj domače trgovine s tekočimi gorivi življenjsko vprašanje, ko so se uveljavile naredbe o omejitvi motornega prometa.

3.12%ni bruto zaslužek pri litru bencinske mešanice, kot ga daje kartel, je prej še ponekod dovoljeval, da so se krili vsaj režijski stroški. Mnogim to že tedaj ni zadostovalo in so morali opustiti prodajo bencinske mešanice. Z zmanjšanjem prometa na črpalkah zaradi naredb o omejitvi motornega prometa je postala pa trgovina s tekočimi gorivi popolnoma nerentabilna.

Zaradi tega so s 1. marcem trgovci ustavili prodajo bencinske mešanice. Odsek je poslal na ministrstvo nujne vloge, da se uzakoniti 10%ni zaslužek, da se z naredbo določi, da so petrolejske družbe dolžne prodajati tekoča goriva vsem trgovcem, da se čas prodaje bencinske mešanice prilagodi banovinskim naredbam o zapiranju in odpiranju trgovinskih obratov in da se imenuje v odbor za določanje cen bencinske mešanice tudi predstavnik Osrednjega odseka. Na vlogo je prejel skrajno nezadovoljiv odgovor monopolne uprave, ki ni pokazala niti najmanjšega razumevanja za obstoj domače trgovine. V odgovoru je na kratko rečeno, da je odstotek zaslužka stvar svobodnega sporazuma med interesenti ter da petrolejske kompanije lahko prodajajo bencinsko mešanico komur hočejo, ker je to njih zasebna zadeva.

Osrednji odsek je na to vlogo primerno odgovoril in dokazal, da so že podane vse zakonske možnosti, da se gornjim predlogom ustreže. O tem je obvestil tudi vsa ministrstva. Pomagali sta tudi banska uprava in Zbornica za TOI. Odsek je dobil odgovor ministrstva za trgovino in industrijo, da bo izdal navodilo o obvezni prodaji bencinske mešanice petrolejskih družb vsakemu trgovcu. To navodilo je tudi res izšlo. Odgovor je nadalje sporočal, da je priporočil predlog odseka glede višine zaslužka in glede imenovanja v odbor za določanje cen ministrstvu za finance v ugodno rešitev. Glede časa prodaje pa je reklo ministrstvo, da se bo odsek predlog upošteval pri prvi spremembi naredbe št. 3.

Medtem je odsek predložil banški upravi in ministrstvu predlog, da se maksimira engros cena tekočih goriv ter natančno računsko utemeljitev potrebe 10%nega bruto zaslužka.

Tudi kartel ni miroval ter je prejel odsek preko banske uprave v izjavo memorandum kartela, ki pravi, da maloprodajalci že dobivajo 9% bruto pri litru, in sicer od čiste vrednosti bencina, ki zneso po litru din 2.8984; provizija 0.26 je torej 9%.

Odsek je poslal 25. junija še izjavo k memorandumu, v kateri je pokazal zavlačevalni namen industrijskih rafinerij. Odsek je imel prav, kajti bilo je že 15. avgusta, pa še ni rešitve ne od fi-

nančnega ne od trgovskega ministrstva. Trgovci pa že od 1. marca ne prodajajo več bencinske mešanice, katero prodaja le kartel sam ali po svojih slavnatih možeh.

Ohranitev domače slovenske trgovine s tekočimi gorivi je toliko važno vprašanje, da bi morala Zbornica za TOI, zlasti pa še kr. banska uprava, ukreniti najostrejše urgence za hitro rešitev tega vprašanja. Dosedaj je vse delo, vsa iniciativnost ležala samo na ramah osrednjega odseka.

Vprašanju tekočih goriv posveča vse premalo pažnjo tudi naš dnevni tisk.

Silno skopi so podatki, ki prodajo v javnost.

o izsledovanju nafte v naši državi.

Dober pregled o družbah, ki imajo pravico izsledovanja nafte, dajeja zopet Vladimir Rosenberg in Jovan Kostić v knjigi »Ko finansira jugoslovensku privredu«: »Po mišljenju strokovnjakov in po geoloških znakih bi morala v severovzhodnem delu Hrvatske oziroma v zapadnih krajih Slovenije biti bogata nahajališča nafte. Medtem pa izsledovanja in vrtnja, ki so bila pred nekaj leti v ta namen, niso rodila velikih uspehov, ker se je v Medjimurju našla le majhna količina nafte. V srezu Novskem, pri Bujovici, so našli na velike izvire zemeljskega plina.«

>Ko so bili l. 1937. na madžarski strani Mure in Drave blizu naše meje pri Lispi (v bližini Velike Kaniže) najdeni bogati izviri nafte, se je zaradi predpostavke, da se morejo pričakovati tudi na desni strani Mure in Drave enaki uspehi v vrtnju, ponovno pojavilo vsestransko zanimanje za petrolejska ležišča v Jugoslaviji.<

Pravico vrtnja pri Bujovici in v njeni okolici (srez Pakrac) ima akcionarsko društvo »Uljanik« petrolejska d. d. s sedežem v Zagrebu. Društvo je v koncernu Prve hrvatske štedionice. Osnovano je leta 1921., a glavnica mu znaša 7.500.000 din.

V izsledovanju nafte so zainteresirana ta-le podjetja:

>Medjimurska petrolejska« d. d. iz Zagreba. Družba je bila ustanovljena leta 1923. z glavnico 2.500.000, ki je sedaj zvišana na 12 milijonov din. V družbi se opaža udeležba švicarskega kapitala.

>Bitumen« d. d. Zagreb, ustanovljena l. 1920. z glavnico 3 milijone din.

>Metal«, delniška družba Zagreb, ustanovljena l. 1923. z glavnico 2 milijona din (eksploatacija zemeljskega plina pri Bujovici).

>Jugoslovenska izraživačka« a. d. Beograd. Družba je osnovana leta 1936., a glavnica znaša 10 milijonov din.

>Panonija«, petrolejsko-akcijska družba Beograd, osnovana je leta 1938. z glavnico 6 milijonov din. Namen družbe je eksploatacija in predelava bitumnov.

>Jugo-Petrol« a. d. iz Beograda. Družba je ustanovljena leta 1937. pod imenom »Rudokop« a. d. Na zboru akcionarjev 1939. je bil sprejet sklep o spremembi družbenega imena, razen tega pa še sklep, da se družbena glavnica, ki je znašala pri ustanovitvi 1 milijon, zviša na 25 milijonov din. Namen družbe je izsledovanje nafte na terenih Panonije a. d. v skupnosti z Gewerkschaft Elverat iz Hannovera. V družbi je udeležen nemški kapital: Gewerkschaft Elverat, Preussische Bergwerk und Hütten A. G. iz Hannovera, Deutsche Erdöl A. G. — Vice in po drugi družbi Wintershal A. G. iz Kassla.

Prošnja z meje na bansko upravo

Regulacija Ložnice naj se dovrši!

Skrb za potrebe obmejnega prebivalstva je zlasti v današnjih časih živo potrebna, kajti zadovoljno obmejno prebivalstvo je najboljša obramba države. Pri nas se na to resnico dostikrat pozablja in za obmejno prebivalstvo se stori mnogo premalo, kar se je v listih tudi že dostikrat ugotovilo. Bil bi zato čas, da se v bodoče posveča potrebam obmejnega prebivalstva večja pažnja, zlasti pa, da se ustrezne njih željam, kadar gre za gospodarski dvig pokrajine. Kajti ta pomoč ne bo v korist samo obmejnemu prebivalstvu, temveč vsem nam, ker vsak gospodarski napredek v enem kraju je v korist tudi celoti.

Zato upamo, da bo s polnim razumevanjem sprejeta prošnja, ki so jo poslali mejaši ob potoku Ložnici. Regulacija tega potoka se je začela leta 1935., a je še danes nedovršena. V svoji prošnji na bansko upravo pravijo ti mejaši:

Da bi bila regulacija Ložnice dovršena, bi bilo treba regulirati še približno 600 m do Joštovega mlina, kakor tudi predvideva regulacijski načrt.

Zaradi izredno ostrega ovinka stare struge pri vstopu v reguli-

rani del potoka so letošnje povodnji odnesle nad 3000 kvadratnih metrov plodne zemlje, kar je z ozirom na majhno dolžino struge do jezua Joštovega mlina naravnost katastrofalno razdejavanje. Ni pa voda odnesla le njiv, ampak je tudi pri že izvršeni regulaciji naredila za več kot 30.000 din škode, ker je obrežje raztrgala in regulirano strugo zasula.

Ako kr. banska uprava takoj ne priskoči v pomoč in začeto delo ne dokonča po načrtu, za kar bi bilo potrebno samo okrog 200.000 dinarjev, grozi pri jesenskih povodnjih novo divjanje vode. Prva večja voda bo porušila leseni občinski most mesta Celja in v zvezi s tem se bo tudi raztrgala občinska cesta v Medlog in na letališče. Nadalje bo odnesla nadaljnjih 5000 m² zemlje. Obstoječo regulacijo bo tako zasipalo, da bo potrebno najmanj 100.000 din za novo izkopanje struge.

Zato si usojamo kralj. bansko upravo opozoriti na dejanski stan in želimo, da bi posebno Vi g. ban se osebno zavzeli za stvar, da se započeto delo dokonča. Nas in vso kotlino do Babnega bi regulacija rešila nadaljnjih povodnji in škode

Resolucija državne skupščine mlinске industrije

Na državni skupščini mlinске industrije iz donavske, moravske, vardarske, drinske in dravske banovine ter ob navzočnosti manjšega števila zastopnikov iz banovine Hrvatske, ki je bila 4. t. m. v Beogradu, je bila sprejeta naslednja resolucija:

1. V interesu oskrbe mlinov s pšenico se morajo normalizirati pogoji za odkup pšenice po uredbi v vseh krajih. Jemlje se na znanje izjava, da bo Prizad začel s prislilnim odkupovanjem pšenice na vseh trgih določenega glavnega proizvajalnega okoliša, po potrebi pa tudi na ostalih.

Jemlje se dalje na znanje, da se bo za pasivne in sedaj izjemoma deficitne kraje predpisala cena pšenice po pariteti Novi Sad, vendar pa se konkurenčna sposobnost mlinov v suficitnih in drugih krajih ne sme motiti zaradi določite omenjene paritetne cene.

Mlinska podjetja morejo postati individualno ali po svojih poslovnih zadrugah aprovizijske ustanove posameznih občin, mest in okrajev za moko, kakor je postal Diporis za vrbasko banovino.

2. Zaradi začetka poslovanja po uredbi se morajo določiti tipi moke. Ravno tako se morajo nujno določiti cene po uredbi na podlagi stroškov proizvodnje, proizvodnih stroškov. To določanje ne sme biti generalno za vso banovino, ki sestoji iz proizvodnih, suficitarnih in pasivnih krajev, temveč naj se upoštevajo posamezne kategorije krajev.

3. Od 100 kg pšenice kakovosti 76 kg/hl pravilno prejete moke za mletje po uredbi, naj mlino dobe 10% bele, 70% krušne moke, ostanek pa so otrobi po tehnični ureditvi mlina.

4. Da se usposobijo sreska načelstva za opravljanje poslov po uredbi, naj notranje ministrstvo nujno nastavi po tri diplomirane pravnike za vsak srez.

5. Določiti se morajo zastopniki stroke kot sodelovalci v vseh vprašanih prehrane pri Prizadu, Diporisu in uradu za kontrolo cen v Beogradu, a tudi pri banskih upravah, sreskih načelstvih in mestnih poglavarstvih.

6. V vseh drugih vprašanih je skupščina soglasna s pojasnili, ki jih je objavilo in ki jih še bo objavilo Združenje mlinске industrije v Beogradu.

Dobave

Nabava 1386 kom. prečnikov za gradnjo prostovodnih t. t. linij. Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje dobavo 1386 kom. železnih prečnikov za gradnjo t. t. linij. Ponudbe, kolikove z 10 din, je treba predložiti ekonomskemu odseku direkcije (Sv. Jakoba trg št. 2, soba 42-43) do 18. septembra t. l. do 11. ure dopoldne. Pogoji po ceni 20 din v pisarni direkcije (Sv. Jakoba trg št. 2/I., soba 4).

Nabava čevljev. Direkcija pošte v Ljubljani ponovno razpisuje I. pismeno licitacijo za dobavo 784 parov čevljev. Licitacija bo 10. oktobra ob 11. uri v ekonomskem odseku, Sv. Jakoba trg. Pogoji po 30 din.

Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje dobavo 1043 prečnikov za gradnjo t. t. linij. Ponudbe, kolikove z 10 din je treba predložiti ekonomskemu odseku direkcije do 19. septembra t. l. do 11. ure dopoldne. Pogoji po 20 din v pisarni direkcije.

Naše narodno gospodarstvo v juliju 1940.

(Po statistiki OUZD-a v Ljubljani.)

Celotni letni prirastek zavarovanega delavstva je znašal v juliju 1940 — kljub nazadovanju zaposlenosti v večini industrij — +2.722 delavcev. Ta prirastek gre predvsem na račun gradenj železnic, cest in vodnih zgradb (javna dela), ki izkazujejo +6370 delavcev več kot lansko leto. Visoke letne diferencijale izkazujejo nadalje: javni promet +1233 delavcev, gradnje nad zemljo +729 delavcev, hišna služinčad (gospodinjstva) +655 delavcev itd. — Visoke in pomembne konjunktur- ne padee zaposlenosti pa vidimo zlasti pri: industriji kamenja in zemlje —1142 delavcev, gozdno-žagarski industriji —1076 delavcev, tekstilni industriji —1044 delavcev, gostilnah, kavarnah in krčmah (tujski promet) —712 delavcev, industriji za predelovanje lesa —638 delavcev itd. itd.

V sezonskem pogledu, to je v primerjavi s predhodnim mesecem, je pa celotna zaposlenost narasla za +946 oseb. Zelo se je dvignila zaposlenost pri gradnjah nad zemljo +1400 delavcev, nekoliko pri gradnjah železnic, cest in vodnih zgradb +332 delavcev, v industriji kamenja in zemlje +208 delavcev itd. — Nazadovale je pa zaposlenost v gozdno-žagarski industriji —762 delavcev, v tekstilni industriji —391 delavcev itd. itd.

Povprečna dnevna zavarovana meza se je v primeri z lanj zvišala pri moških za 4'07 na 31'90, pri ženskah za 2'01 na 22'08. Skupno se je torej zvišala za 3'11 din na 28'63 din.

Celotna dnevna zavarovana meza pa se je zvišala za 472.885 na 3.125.876 din.

Odstotek bolnikov je padel za 0'37 na 2'42%.

Sestava glavnega odbora glavne uprave za posredovanje dela

»Službeni list« je objavil odločbo bana dr. Natlačena, da je imenoval v Glavni odbor glavne uprave za posredovanje dela v Ljubljani kot predstavnike delodajalcev gg. Kavko Karla, stavbenika, kot člana in Igljica Franca, krojača, kot namestnika člana, dalje Bahovca Ivana, trgovca, kot člana in Merharja Antona, trgovca, kot namestnika člana in Rojino Antona, industrijca, kot člana in Heinricharja Franca, industrijca, kot namestnika člana. Kot predstavnike delavcev oziroma nameščencev je imenoval Jonketa Jožeta, urarskega pomočnika, kot člana in Martinčiča Alojza, ključavničarja, kot namestnika člana, dalje Jemca Franca, tobačnega delavca, kot člana in Vrhoveca Ernesta, tobačnega delavca, kot namestnik člana in Sušnika Stanka, ravnatelja Vzajemne zavorovalnice, kot člana in Širnika Lojzeta, uradnika Zadrugne gospodarske banke, kot namestnika člana, vsi iz Ljubljane.

Mandat članov in namestnikov članov Glavnega odbora traja tri leta, a more prestopiti pred tem rokom po določbah uredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev.

Zopet nove cene za kruh

so določili mariborski peki. Odslej se peče le enotni kruh iz enotne krušne moke. Ta kruh stane v štručah po 54½ dekagramov tri dinarje in v komadih po 109 dkg šest dinarjev. Beli in črni kruh sta zaenkrat odpadla. Prodaja pa se kruh en dan star. Nočno delo v pekarnah odpade.

Pecivo se zaenkrat še peče, vendar le tako dolgo, dokler bo na razpolago bela moka. Vendar se pecivo podraži in stane na pr. žemlja, ne več 50 par, ampak en dinar.

Po odkritju spomenika

Nobenega dvoma ni, da je bilo odkritje kraljevega spomenika v Ljubljani slovesnost, ki bo po svoji lepoti ostala vsem udeležencem v nepozabnem spominu. Bila je to slovesnost, ki se je visoko dvignila iz naših sedanjih žalostnih časov in zopet enkrat pokazala nacionalno misel v njeni lepoti. Celoten vtis vsega odkritja je bil vsekakor visoko pozitiven.

Ko izrekamo to priznanje, pa je treba opozoriti tudi na nekatere pomanjkljivosti, da se te prihodnjič ne bodo ponavljale.

Predvsem je treba grajati, da se je mnogo premalo gledalo na to, da bi prišli gledalci na svoj račun. Iz vse Slovenije so se vabili ljudje k odkritju, nekateri so prišli silno daleč, toda videti niso mogli nič, ker niso mogli priti na Kongresni trg, a če se jim je to tudi posrečilo, so bili stisnjeni kje daleč za drugimi, da niso videli nič. Kadar se vabijo ljudje, je treba tudi misliti kje se jim dodeli prostor, ali pa naj se ne vabijo. To je običajno pravilo takta, ki velja ob vsaki priliki.

Druga velika napaka, ki je ozko v zvezi s prvo je, da se ni postavil ob spomeniku oder za kralja,

kraljevski dvor in prve reprezentante. Ljudje zaradi tega niso mogli videti kralja. Vsa slovesnost je zaradi tega močno trpela.

Prezgodaj so se tudi zaprli dohodi v Zvezdo, dohodi sami pa so bili na mnogih krajih tako zatrpni z ljudstvom, da niso bili več dohodi. Ljudje so zato čakali predolgo na začetek svečanosti, kar utruja in manjša dobro voljo.

Če pa je bilo že treba tako dolgo čakati na začetek, potem bi se morala svečanost končati čim prej, 29 minut dolgi govori so absolutno neumestni.

Omenjamo nekatere glavne nedostatke, ker se pri nas vedno znova pokaže, da je naša režija pri nastopu množice slaba, silno slaba. Zaradi te slabe režije izgubljajo tudi največja nastopna prireditelja na učinkovitosti, dočim more dobra režija tudi manj pomembne prireditve visoko dvigniti. Čas je zato, da začnemo malo bolj gledati na režijo pri nastopu množice in da poskrbimo ne le za program velikih prireditev, temveč tudi za gladek potek vse prireditve, da ne bodo napake v režiji manjšale učinkovitost prireditev.

Bilanca letošnjega velesejma

Letošnji jesenski Ljubljanski velesejem je bil prirejen v izredno težkih razmerah. Okrog nas besni vojna, industrije mnogih narodov so preurejene za kovanje orožja ali pa so padle kot žrtve tega orožja. Balkana doslej vojna vihra ni zajela in tako tudi naša država uživa mir in se trudi, da obdrži v pogonu svoje obrtno, industrijsko in poljedelsko udejstvovanje. Vojni bič pa je občutno udaril tudi nevtralne države, tako pomorske kot kontinentalne. Promet na morju je skoraj izumrl, zveza z ameriškim kontinentom in Daljnim, a deloma tudi Bližnjim vzhodom je čisto prekinjena. Mnogo dragocenih surovin, ki jih potrebuje Evropa za svoje industrije, zaradi blokade ni več dobiti. Tudi del naše industrije mora zaradi pomanjkanja surovin omejevati svoj posel.

Navzlic temu je bil velesejem dobro založen z blagom.

Mnogoštevilni interesenti so prihajali izbirati in naročati blago ne samo iz dravske, ampak tudi iz drugih banovin. Tako so bili kupci iz Banje Luke, Beograda, Bjelovarja, Bajmoka, Bitolja, Bijeljine, Brčkega, Budinščine, Crvenke, Čakovca, Duge Rese, Drniša, Herceg Novoga, Hvara, Indije, Kaštela Starega, Karlovca, Križevcev, Koprivnice, Nove Palanke, Novega Sada, Otočca, Okučanov, Osijeka, Petrinje, Podsuseda, Prijedorja, Rume, Splita, Sarajeva, Slav. Broda, Subotice, Sremske Mitrovice, Stare Pazove, Sušaka, Tuzle, Velike Kikinde, Vršaca, Valjeva, Varaždina, Vrhovine in Zagreba.

Na velesejem prihajajo kupovat, ker tu vidijo in preizkusijo razne izdelke mnogo bolje kakor drugod. Mimo tega primerjajo konkurenčne izdelke med seboj, pa je izbira in odločitev lažja.

Po drugi strani pa posamezne tvrdke svojih izdelkov same nikoli ne morejo tako uspešno propagirati kot dela to zanje ve-

sejem. Marsikatera stroka je utrpela izgubo, ko je letošnje pomlad moral biti Ljubljanski velesejem odpovedan. S svojim delom in pobudami pomaga velesejem našemu podjetništvu do zboljšanja razmer in prometa, obenem pa z obilno ponudbo blaga drži cene na primerni ravni. Tako pospešuje promet, ki je delo, delo pa je zaslužek. Zaradi izrednih razmer je razstavljalo tokrat le malo število inozemcev.

Kupčije so se razvijale izredno zadovoljivo in tako pomeni letošnji Ljubljanski velesejem tudi močno okrepitev domačega trga.

V vseh panogah je na velesejmu sodelovalo 538 razstavljalcev. Od teh jih je bilo 50 z nemškimi, 3 z italijanskimi in 1 s češkimi izdelki.

Velesejem si je ogledalo okrog 120.000 oseb. S svojim obiskom sta ga počastila tudi gospod predsednik vlade Dragiša Cvetković in minister za telesno vzgojo naroda Dušan Pantič.

Z zaključkom tega velesejma smo se poslovili tudi od starih razstavnih zgradb, ki so videle toliko snovanja slovenskega duha in dela slovenskih rok. 47 velikih razstavnih prireditev je bilo v njih v zadnjih 20 letih. Sedaj jih bodo podrli in nadomestili z novimi, modernimi zgradbami, v katerih bo že prihodnji mednarodni velesejem od 31. maja do 9. junija 1941.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 7. septembra je objavil: Uredbo o kontroli proizvodnje, uvoza in prodaje zaščitnih sredstev proti bojnim strupom in posebnih sredstev za preprečevanje in gašenje požarov — Naredbo o zaznamovanju mask za uporabo v industrijske in sanitetne namene — Pravilnik o izobraževanju otroških vrtnaric — Pravilnik o opravljanju izpita za otroške vrtnarice.

Doma in po svetu

V Beogradu je bila seja izvršnega odbora SDS, katere so se udeležili tudi trije delegati iz Slovenije, in sicer dr. Suklje, Maver in Ljubenski iz Maribora. Sejo je vodil min. dr. Budisavljević, ki je med drugim poudaril, da so v stranki zopet zbrani Srbi, Hrvati in Slovenci. Za podpredsednika stranke je bil izvoljen Dušan Kecmanović iz Banjaluke.

»Službene novine« so objavile uredbo prosvetnega ministrstva, s katero se med drugim določa, da se otvori v Ljubljani IV. popolna realna gimnazija, v Celju I. popolna realna gimnazija, v Beogradu pa popolna zasebna nemška gimnazija. V Ljubljani že sedaj silno primanjkuje šolskih prostorov in bo zato treba zgraditi novo gimnazijsko poslopje, da se bo mogla nova gimnazija res otvoriti.

Beograjski industrialec Svetozar Godjevac je umrl v Beogradu zaradi avtomobilske nesreče. Pokojnik je ustanovil že pred vojno livarnico v Beogradu, po vojni pa jo je znatno razširil. Bil je podpredsednik industrijske zbornice v Beogradu, Jugoslovansko gospodarstvo je izgubilo z njim enega svojih najboljših delavcev.

Tovarna za celulozo v Drvarju bo znova začela delo 23. septembra. Obratovanje je bilo ustavljeno zaradi čiščenja, toda samo deloma.

Prizad je dosedaj odkupil 65 vagonov ovčje volne. Ponudba proizvajalcev je bila slaba in je bila volna plačana po višjih cenah kakor pa so intervencijske. Naša tekstilna industrija je dosedaj odkupila od Prizada 30 vagonov volne.

Urad za kontrolo cen je na prošnjo Zveze pivovarjev dovolil, da se zvišajo cene piva, in sicer za 100 din pri hl in za 10 din pri zaboju. Nove cene veljajo od 5. t. m. dalje.

Odkupna cena za cikorijo je bila dogovorjena med Gospodarsko slogo in tvrdko Hinka Francka silnovi na 60 din za 100 kg. Cena se je zvišala za 25 odstotkov.

V Sofiji je umrl Stevan Bobčev, predsednik Slavjanskega društva in velik slovanofil, Slava njegovemu spominu!

Za pomočnika komisarja za zunanje zadeve je bil imenovan A. J. Višinski, dosedaj namestnik predsednika sveta ljudskih komisarjev.

Bivši ministri Daladier, Reynaud, Mandel in general Gamelin so bili konfinirani.

Francoška vlada je izročila nemškimi oblastem žida Grünspana, ki je v Parizu ubil tajnika nemškega veleposlanstva. Zaradi tega umora je Nemčija izdala ostre ukrepe proti židom v Nemčiji ter jim naložila 1 milijardo mark kontribucije. Grünspan je že bil obsojen od francoskega sodišča.

Sin predsednika Roosevelta je izjavil novinarjem, da bi bile Združene države Sev. Amerike napadene iz Mehike, če bi bila premagana Vel. Britanija. V Mehiki se ba je vezba 200.000 mehiških državljanov za ta napad.

Angleži poročajo, da sta dve angleški podmornici potopile v Sredozemskem morju tri italijanske transportne ladje, ki so bile namenjene v Libijo.

Vlada USA je sklenila pogodbo o prijateljstvu ter mirnem reševanju sporov z vlado Avstralije, Kanade in Nove Zelandije. Po komentarju United Press pomeni to nov dokaz še intenzivnejšega sodelovanja z britanskim imperijem.

15 oficirjem s križarke »Graf Spee«, ki so bili ujeti na otoku Martin Garcia, se je posrečilo, da so pobegnili iz ujetništva.

Predsednik republike Paragvaj in njegova soproga sta se smrtno ponesrečila pri neki letalski nesreči.

V nedeljo je bil v vsej Angliji, v vseh dominionih ter v Združenih državah Sev. Amerike dan molitve.

Promet skozi Sueški prekop je znašal v prvih 7 letošnjih mesecih le 640 ladij z 2.149.000 t, v istem času lani pa 1310 ladij s 6.645.000 tonami.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Zunanja trgovina

Cene za našo perutnino za izvoz v Češko-Moravsko so bile določene takole: piške 13.55, kokoši 11.75, race za pečenje 10.90, pitane race 11.75, gosi za pečenje 10.90, pitane gosi 10.30, pulardi 14 Kč za kg franko jugoslovansko-nemška meja.

Cena naših jaje je na trgih, ki prihajajo za izvoz v pošte, naslednja: Švica kategorija 55/56 112 šv. frankov, Češko-Moravska »C« razred 760 Kč, Nemčija »C« vrsta din 980, Italija kategorija 53/54 660 lir.

Nemški listi poročajo, da je bila žetev v Češko-Moravski dobra ter da je prehrana prebivalstva zagotovljena.

Madžarska namerava letos nakupiti na Bolgarskem en milijon kg tobaka. V nadomestilo bo dobavila Bolgarski večjo količino svojih industrijskih izdelkov. Vrednost vse te transakcije se cenj na 100 milijonov levov.

Iz Madžarske poročajo, da se je po mnogih poskusih posrečilo doseči zelo dobre rezultate pri mešanju navadne moke s krompirjem. V kratkem bo zato uvedeno obvezno dodajanje krompirja moki, da bi se mogla izkoristiti zelo dobra letina krompirja.

Turški časopisje piše, da vlada v Turčiji veliko pomanjkanje jekla in da bodo v kratkem vse zaloge v državi izčrpane. Ker je uvoz jekla onemogočen, se turški časopisji boje, da ne bodo mogle delati ladjedelnice.

Iz Budapešte se uradno poroča, da ni na Madžarskem nikakih nemških čet, temveč samo komisarji za sprejem Nemcev, ki se vračajo iz Besarabije v Nemčijo. Ti komisarji pa so v uniformi.

Vlada v Vichyju je s posebnim dekretom zelo omejila tekstilno proizvodnjo. Ustanavljanje novih tekstilnih tovarn je prepovedano, stare pa se ne smejo povečati. Predilnicam je dovoljeno, da uporabljajo samo 30% surovin, ki so jih uporabljale l. 1938. Prepovedano je proizvajanje preprog, volnenih šalov, čipk in podobno. Zaloge se smejo uporabljati samo za proizvajanje najbolj potrebnih predmetov.

Občni zbori

»Kovina«, prva jugoslovanska metalurški industrija d. d. Maribor ima svoj 19. redni občni zbor v sredo 18. septembra ob 10. v pisarniških prostorih na Teznu pri Mariboru. Delnice se morajo položiti najmanj 4 dni pred občnim zborom. 10 delnic daje pravico do enega glasu.

Cinkarna d. d. Celje ima redni občni zbor v četrtek 19. septembra v pisarniških prostorih. Na dnevnem redu je tudi volitev upravnega sveta in revizorjev. Delnice je treba založiti vsaj 6 dni pred občnim zborom pri glavni državni blagajni finančnega ministrstva ali pri blagajni Kreditnega zavoda v Ljubljani.

XV. redni občni zbor Ljubljanskega velesejma r. z. o. z. bo 18. septembra ob 11. v prlični sejni dvorani Zbornice za TOI v Ljubljani. Na dnevnem redu je predložitev bilance z ozirom na pretvoritev zadruge v družbo z o. z. ter ugotovitev članov, ki bodo udeleženi pri družbi z o. z. Za sklepanje o pretvoritvi zadruge v družbo z o. z. je potrebna dvetretjinska večina in navzočnost dveh tretjih vplačanih združnih deležev.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljene plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1-2%,!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje! Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC



istega z rdečimi srci.

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!